



การตั้งอธิบดีผู้พิพากษาศาลพระราชอาญา



ศาลพระราชอาญา (ด้านขวา)

เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๖ (พ.ศ. ๒๔๔๐) เวลาเช้า ๔ โมง พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม พร้อมด้วยอธิบดีผู้พิพากษาและผู้พิพากษาทั้งปวงกับพวกเนติบัณฑิตยในกรมอัยการ และข้าราชการ เจ้าพนักงานทั้งหลายในกระทรวงยุติธรรม ประชุมในศาลพระราชอาญา ในการตั้งขุนหลวงพระไกรสีสุภาวรักษ์ศรีรัตนทาสุราชอำมาตยคณาการ เจ้ากรมอัยการ ขึ้นเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลพระราชอาญา มีเจ้านายข้าราชการชาวต่างประเทศ และมหาชนเป็นอันมาก มาอยู่ในที่ประชุมด้วย คือ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงศรัทธาสุภานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นมรุพงษ์ศิริพัฒน์ ข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลกรุงเก่า พระยาเวียงไฉน พระยาสุโขทัยวินิจ นายเจิมศรีธรรมรักษ์ มิสเตอร์เกิกปาตริก ผู้ช่วยที่ปรึกษากฎหมาย และมิสเตอร์สเลเซอร์ ที่ปรึกษากฎหมายในกระทรวงยุติธรรม และท่านผู้อื่นอีกหลายท่าน



พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ เสนาบดีกระทรวง
ยุติธรรม เสด็จขึ้นไปประทับอยู่บนบัลลังก์พิพากษาในศาลพระราชอาญา
พร้อมด้วยขุนหลวงพระไกรสี ผู้ซึ่งสรวมเสื่อสำหรับเนติบัณฑิตอังกฤษ แล้วทรง
อ่านประกาศตราตั้งซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานมา มีข้อความ
ต่อไปนี้ว่า

ที่ ๑/๒๙๕

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริห์เห็นว่า ขุนหลวงพระไกรสีสุภาพภักดีศรีมณฑล
ราชอำมาตยคุณากร ประกอบไปด้วยปรีชาสามารถ รอบรู้พระราชกำหนด
กฎหมายเก่าใหม่ แลมีความซื่อสัตย์สุจริตตั้งอยู่ในความยุติธรรม สมควร
จะเป็นผู้พิพากษาได้

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ขุนหลวง
พระไกรสีสุภาพภักดี เป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลพระราชอาญา ถือศักดิ์นา
๕๐๐๐ เพื่อจะได้ช่วยระงับคดีของราษฎรให้เป็นคุณประโยชน์แก่บ้านเมือง
จงประพฤติให้ต้องตามพระราชกำหนดกฎหมายเก่าใหม่แลจงฟังคำสั่งบังคับบัญชา
ของเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ในที่ชอบด้วยราชการ จงเว้นการควรเว้น
หมั่นประพฤติการควรประพฤติ ให้สมควรแก่ตำแหน่งทุกประการ จงเจริญ
ศุขสวัสดิ์รับราชการตามตำแหน่ง ตั้งแต่บัดนี้ไปเทอดมู

พระราชทานแต่ ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๕
เป็นวันที่ ๑๐๓๕๘ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

เซนลายพระราชหัตถเลขา จุฬาลงกรณ์ ป.ร. แลประทับ
พระราชลัญจกร



ขุนหลวงพระไกรสี

ครั้นทรงอ่านจบแล้ว จึงประทานตราตั้ง ให้แก่ขุนหลวงพระไกรสี ๑
จึงกระทำสัตยสาบาลถวายต่อไป ดังนี้

ข้าพระพุทธเจ้า ขุนหลวงพระไกรสี ขอกระทำสัตยสาบาลถวายแด่
เฉพาะพระศรีรัตนไตรย์ พระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า และผู้แลสิ่งซึ่ง
เป็นใหญ่เป็นประธานในสากลโลกย์ ซึ่งมีเหศวรศักดิ์กานุกภาพศักดิ์สิทธิ์ทรงพิทักษ์
ทรงพิทักษ์ มีฤทธิ์ มีอำนาจแผ่ไปทั่วสากลเมธนี อาจรู้ อาจเห็นการสุจริต
การทุจริต ในดวงจิตของมนุษย์ทั้งปวง ท้าวทุกสถานจงเป็นสักขีพยานแก่
ข้าพระพุทธเจ้า ด้วยบัดนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ยกย่องข้าพระพุทธเจ้า เป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลพระราชอาญา
ข้าพระพุทธเจ้า จะรับราชการในตำแหน่งแลหน้าที่ของข้าพระพุทธเจ้า สนอง
พระเดชพระคุณโดยเต็มกำลังแลสติปัญญา อุตสาหะ แลจะพิจารณาพิพากษา
อรรถคดีทั้งปวง โดยเที่ยงธรรม จะมีได้ลาเอียงเข้าด้วยผู้หนึ่งผู้ใด โดยอำนาจ
โลก โกรธ กัดว หลง รักใคร่ ให้ผิดทางยุติธรรมเป็นอันขาด ถ้าข้าพระพุทธเจ้า
มิได้ดำรงค้ คงอยู่ในความสัตยสาบาลข้ข้อใดข้อหนึ่งใช้ ขออำนาจผู้ซึ่งสิ่ง



ซึ่งเป็ใหญ่ เปนประธานในสกลโลกย์ ซึ่งรักษายุติธรรมแลโทษแห่งวงษ์ทุจริต
จงบันดาลโทษทุกข์โภยให้ถึงข้าพระพุทธเจ้าจนถึงซึ่งชีวิตอันตรายด้วยความ
ลำบากให้เห็นประจักษ์แก่ตาโลกย์ ในชาตินี้ อนึ่งทางใดซึ่งเปนช่องจะให้ได้
ถึงความสุข ความเจริญในภพนี้แลภพนาทางนั้นขออย่าให้ข้าพระพุทธเจ้า
ประสบพบเลย ถ้าหากว่าข้าพระพุทธเจ้ารักษาสัตยานุสัถ์ทั้งนี้ไว้ได้โดยมั่นคง
ขอผลแห่งความสัตย์ จงอำนวยความสุขสวัสดิพิพัฒนามงคลแก่ข้าพระพุทธเจ้า
ทุกประการเทอญ

นายเนตเปริชญ ว่าที่ปลัดกรมอัยการ จึงกล่าวคำอวยพรของพวก
เนติบัณฑิตย์ทั้งหลายต่อไปนี้ ดังนี้

ข้าพเจ้า ผู้ได้รับฉันทะของพวกเนติบัณฑิตย์ทั้งหลายในกรมอัยการ
ขอแสดงความยินดีที่ได้เห็นท่านผู้ได้เคยเปนอธิบดีของพวกข้าพเจ้าทั้งหลาย
มาในระหว่าง ๔ ปี ที่ล่วงมาแล้วนั้น ได้รับพระราชทานตำแหน่งอธิบดี
ผู้พิพากษา ในท่ามกลางที่ประชุมเวลานี้ ซึ่งเป็นกรณีพิเศษผิดแปลกกว่า
แต่ก่อนมา แม้ว่าพวกข้าพเจ้าทั้งหลาย ย่อมมีความเสียดายในเหตุที่ท่านมิได้
เปนอธิบดีของพวกข้าพเจ้าในกรมอัยการต่อไปก็ดี ข้าพเจ้าทั้งหลาย ย่อมหวัง
ต่อความเจริญในทางความรู้กฎหมาย จึงเกิดขึ้นในพายน่า ซึ่งจะเปนเครื่อง
ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีเปนไปโดยรวดเร็วตามทางยุติธรรม โดยมีความเชื่อ
ในความอุสาหะของท่าน ดังได้เคยปรากฏแก่พวกข้าพเจ้าทั้งหลายมาแต่ก่อนแล้ว
แต่ก่อนเวลาที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งกระทรวงยุติธรรมนั้น คำว่า
หมอดความนั้น เมื่อกล่าวขึ้นในที่ใด ก็ย่อมเป็นที่หมิ่นประมาทดูถูกของประชาชน
ทั้งปวง ท่านได้เป็นคนแรกชักนำทำให้ความรู้ในทางหมอดความเจริญดีขึ้น
จนเปนเหตุให้มีกรมอัยการแลเนติบัณฑิตย์ขึ้นด้วยความพยายามอย่างยิ่ง
จนพวกข้าพเจ้าทั้งหลายได้มาเปนเนติบัณฑิตย์รับราชการอยู่ในกรมอัยการ
อยู่จนบัดนี้ พวกข้าพเจ้าทั้งหลายมีความชอบคุณท่านโดยมากที่สุด ในกรณี



ท่านได้ให้โอวาทแนะนำ ในทางกฎหมายแลอย่างธรรมเนียมของหมอคความ
ในเมืองต่างประเทศ แลพวกข้าพเจ้าทั้งหลายรู้สึกใจเป็นแน่ว่า พวกข้าพเจ้า
ทั้งหลายคงจะได้รับความง่ายความสะดวกดีในการว่าความหลวง แลความราษฎร์
เฉพาะนำท่านในศาลพระราชาญาต่อไป

ในที่สุด พวกข้าพเจ้าทั้งหลายขออวยพรต่อท่านด้วยความชื่นชมยินดี
ขอให้ท่านจงมีความสุขสวัสดิ์มงคลเจริญชนมาช้านาน เพื่อได้รับราชการสนอง
พระเดชพระคุณอยู่ในตำแหน่งนี้ ซึ่งพวกข้าพเจ้าทั้งหลายถือว่าเป็นตำแหน่ง
อันสูงที่ควรหมอคความทุกคนอยากถวายอยากจะได้รับต่อไปชั่วกาลนาน

ขุนหลวงพระไกรสี อธิบดีผู้พิพากษาใหม่ พร้อมด้วยพระยาธรรมสารนิตี
พระณรงค์วิจิตร พระธรรมศาสตร์ หลวงดำรงธรรมสาร จำจิตรนุกูล ผู้พิพากษา
แล มิสเตอร์สเลเซอ ที่ปรึกษากฎหมาย นั่งพิจารณาความเป็นครั้งแรกต่อไป